

dr hab. Elżbieta Rydz, prof. KUL

Przewodniczący

Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia

Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Jana Pawła II

Lublin, dnia 18.07.2019 r.

Nasz znak: IEZ – 123 – 2/19

Sprawa: ewaluacja zajęć w semestrze letnim 2018/19

Instytut Ekonomii i Zarządzania przedstawia poniżej sprawozdanie z całościowej analizy kwestionariuszy ewaluacyjnych zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników Instytutu w roku akademickim 2018/2019 w semestrze letnim.

Ocenie podlegało 36 osób z Instytutu Ekonomii i Zarządzania prowadzących zajęcia w roku akad. 2018/19 w semestrze letnim:

Katedra Bankowości i Finansów: **Bolibok** Piotr dr, **Dąbkowska** Anna dr, **Zuba - Ciszewska** Maria dr

Katedra Finansów Publicznych: **Błasiak** Zdzisław mgr, **Kotlińska** Janina dr hab., prof. KUL, **Krawczyk – Sawicka** Anna mgr, **Paździor** Maria dr

Katedra Instytucji i Rynków Finansowych: **Bednarz** Jacek dr, **Bednarz** Krzysztof dr, **Staszczak** Dariusz dr hab., prof. KUL

Katedra Ekonomii Międzynarodowej: **Jóźwik** Bartosz, dr hab., **Ponikowski** Henryk dr, **Rubaj** Piotr dr, **Sołkowicz** Katarzyna dr

Katedra Zarządzania Pracownikami w Organizacji: **Marek** Agnieszka dr, **Niewiadoma** Joanna dr, **Wesołowski** Grzegorz dr, **Zasuwa** Grzegorz dr hab.

Katedra Polityki Gospodarczej: **Kuśpit** Jarosław dr, **Marzec** Paweł, dr hab., prof. KUL, **Michałowski** Jerzy dr, **Urbanek** Mirosław dr

Katedra Rachunkowości: **Mizak** Anna mgr, **Nucińska** Joanna dr, **Pankiewicz** Robert dr, **Sokołek** Mariusz dr, **Spoz** Anna dr, **Żukowska** Helena, dr hab., prof. KUL

Katedra Gospodarki Opartej na Wiedzy: **Machowicz** Kinga dr hab., **Tokarska** Dorota dr, **Żuk** Andrzej dr

Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem: **Grzesiuk** Kalina dr, **Pawlak** Marek prof. dr hab., **Wawer** Monika dr inż.

Katedra Zastosowań Matematyki: **Gruszecki** Lech dr hab., prof. KUL, **Ziętek-Kwaśniewska** Katarzyna dr

Pozostałe osoby :

Jegorow Dorota dr (Katedra Zastosowań Matematyki), **Jabłońska – Karczmarczyk** Katarzyna dr (Katedra Gospodarki Opartej na Wiedzy), **Magdoń** Antoni dr hab., prof. KUL (Katedra Bankowości i Finansów), **Pilarczyk** Anna dr (Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem), **Przyłuska – Schmitt** Judyta dr (Katedra Instytucji i Rynków Finansowych), **Szynał** Jan dr hab., prof. KUL (Katedra Zastosowań Matematyki), **Żukowski** Marian prof. dr hab. (Katedra Bankowości i Finansów) - przebywały na urlopie lub zwolnieniu i nie prowadziły zajęć.

Wśród 36 osób podlegających ocenie 1 osoba nie przedłożyła wyników ewaluacji (dr Krzysztof Bednarz).

Dodatkowo do Instytutu dostarczono wyniki ewaluacji:

dra Piotra Pomorskiego (pracownika WPPKiA)

prof. dra hab. Witolda Kołbuka (pracownika WNH),

dra hab. Adama Zadrogi (pracownika WT) , prowadzących zajęcia w Instytucie Ekonomii i Zarządzania.

Ilość uczestników zajęć: 5 102

Ilość studentów podlegających ewaluacji na kierunkach Ekonomia i Zarządzanie: 559

Ilość wypełnionych ankiet: 929

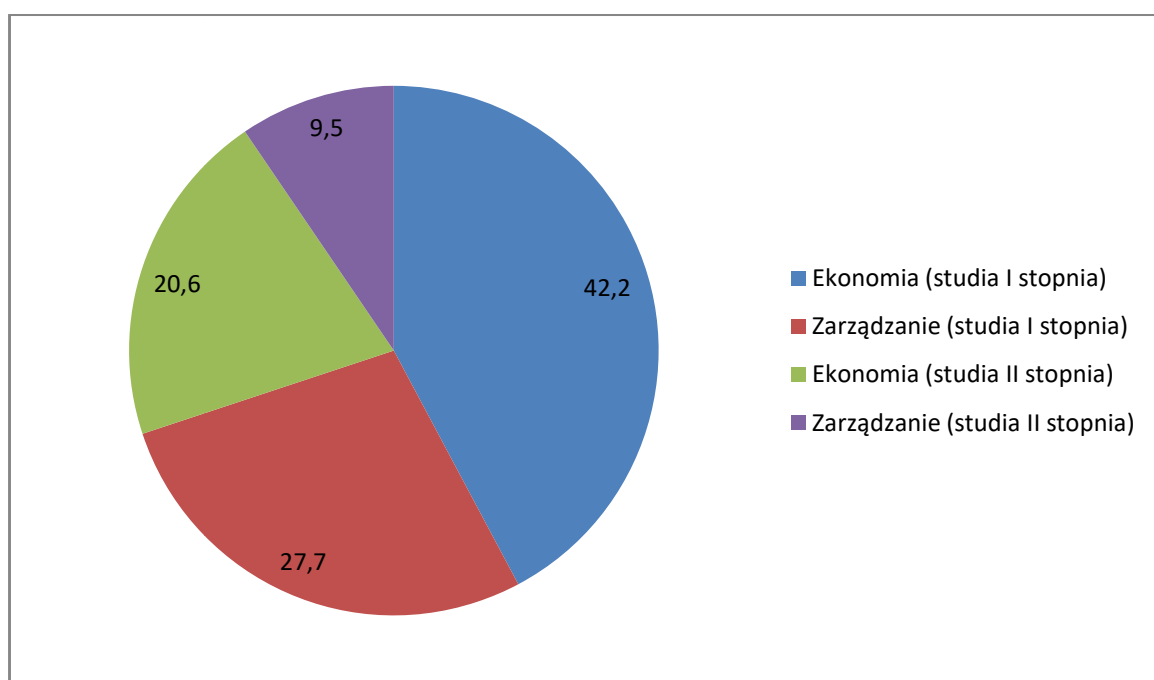
W załączeniu przedkładam ankiety osób, które przeszły ewaluację i dostarczyły ankiety.

Ocena ewaluacji Pracowników Instytutu Ekonomii i Zarządzania pozwala na następujące **podsumowania**:

REPREZENTATYWNOSĆ ANKIET EWALUACYJNYCH

Liczba studentów w Instytucie Ekonomii i Zarządzania w semestrze letnim roku akad. 2018/19 (studia I i II stopnia) wynosiła 559¹. W kolejności liczby studentów liczebność ta przedstawia się następująco: ekonomia (studia I stopnia) – 236, zarządzanie (studia I stopnia) – 155, ekonomia (studia II stopnia) – 115, zarządzanie (studia II stopnia) – 53. Procentowy udział liczebności studentów w Instytucie prezentuje wykres 1.

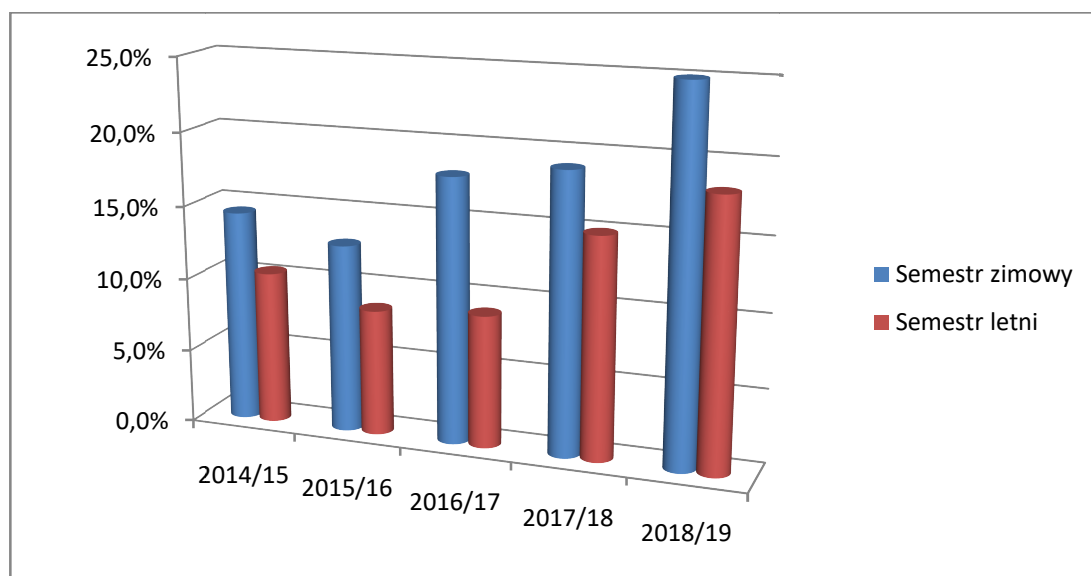
Wykres 1. Procentowy udział liczebności studentów w Instytucie Ekonomii i Zarządzania w roku akad. 2018/19 w semestrze letnim – (źródło danych: baza S4A – stan 31.05.2019 r.)

¹ Dane z bazy S4A (stan na dzień 31.05.2019 r. przed rozpoczęciem letniej sesji egzaminacyjnej)

W semestrze letnim 2018/19 liczba wypełnionych ankiet ewaluacyjnych jest nadal niewielka - zostały wypełnione 929 ankiety² (w semestrze zimowym zostały wypełnione 1533 ankiety) i stanowi około 18% wszystkich możliwych do wypełnienia ankiet. W stosunku do semestru zimowego (ok. 25%) jest ona jednak niższa i potwierdza, że corocznie liczba wypełnionych ankiet w semestrze letnim jest niższa niż w semestrze zimowym (ale wyższa niż w semestrze letnim 2017/18, co być może napawa optymizmem, że coraz więcej studentów chce wyrazić swoje zdanie w sprawie oceny zajęć i Prowadzących) (Wykres 2). Często jednak zajęcia były oceniane tylko przez 1-3 osoby. Nie ma **wątpliwości, że ewaluacja nie jest reprezentatywna i nie pozwala na rzetelną i wiarygodną ocenę** otrzymanych wyników, ale taka forma oceny jest potrzebna. Zbyt mała liczba Studentów oceniających zajęcia jest podstawą przyjęcia, że uzyskane dane nie są obiektywne i wiarygodne. Przyjęte poniżej wnioski należy więc uogólniać z dużą dozą ostrożności.

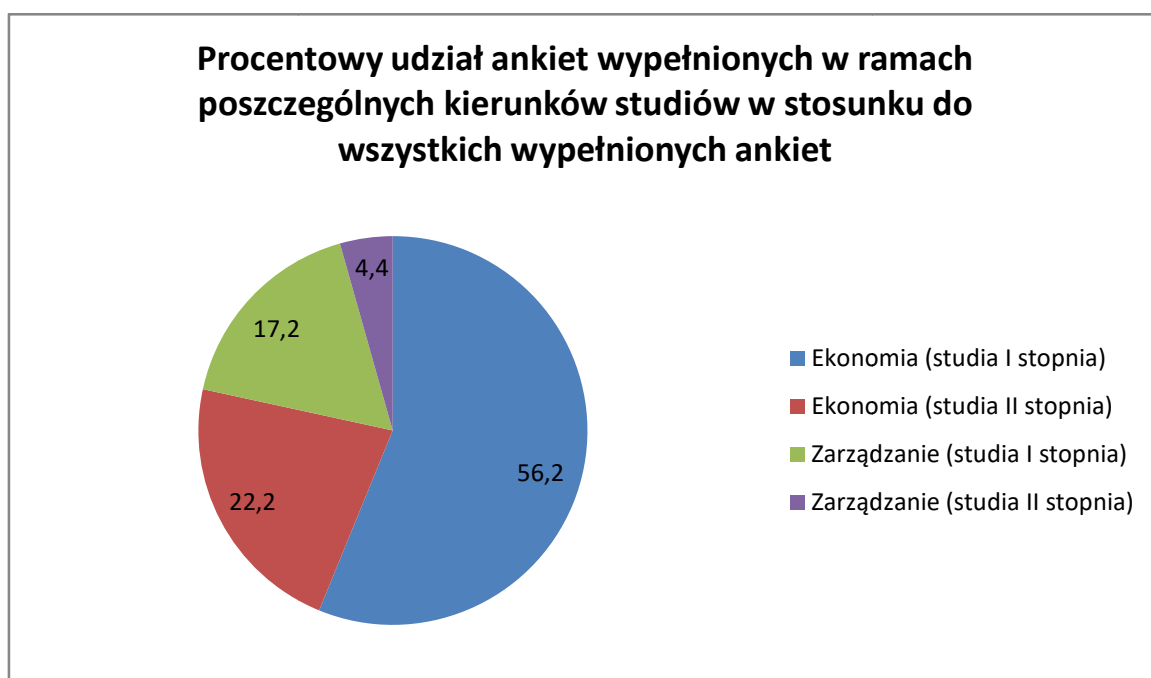
Wykres 2. Liczba wypełnionych ankiet w poszczególnych latach akademickich

² Dane z bazy Ewaluacja statystyki – z dnia 16.07.2019 r

Procentowy udział ankiet wypełnionych w ramach poszczególnych kierunków studiów – w stosunku do wszystkich wypełnionych w semestrze letnim 2018/2019 (N = 929) w Instytucie ankiet - prezentuje wykres 3.

Wykres 3. Procentowy udział ankiet wypełnionych w ramach poszczególnych kierunków studiów prowadzonych w Instytucie w stosunku do wszystkich wypełnionych ankiet

Pragnę podkreślić, iż pracownicy Instytutu Ekonomii i Zarządzania wielokrotnie zachęcali i przypominali studentom o możliwości oceny zajęć na które uczęszczają m. in. na spotkaniach opiekunów poszczególnych lat czy zachęcaniu do oceny zajęć Studentów przez Prowadzących zajęcia.

Przyczyną małej zwrotności ankiet należy upatrywać m. in. w dobrowolności ankiety oraz obawy Studentów o anonimowość – pomimo zapewnienia anonimowości przez Dział

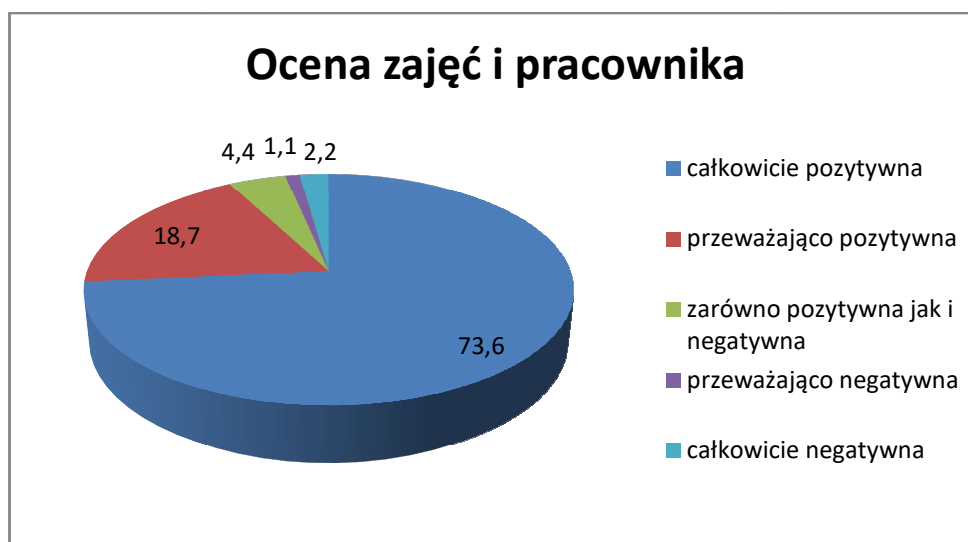
Teleinformatyczny, Studenci wyrażają obawę czy są anonimowi. Konieczność logowania się do systemu Studenci traktują jako potencjalne narzędzie Ich identyfikacji.

OCENA ZAJĘĆ I PRACOWNIKA

Podkreślić należy, że według oceny zajęć dokonywanej przez Studentów w semestrze letnim 2018/2019 roku akademickiego - pracownicy Instytutu Ekonomii i Zarządzania **bardzo dobrze** wywiązują się ze spoczywających na nich obowiązków.

W zakresie przygotowania merytorycznego, stosowanych metod prowadzenia zajęć i postawy nauczyciela wobec studentów pracownicy Instytutu uzyskali **oceny najwyższe (Wykres 4)** - całkowicie pozytywne (73,6%), przeważająco pozytywne (18,7%), zarówno pozytywne jak i negatywne (4,4%), przeważająco negatywne (1,1%), całkowicie negatywne (2,2%).

Wykres 4. Ocena zajęć i pracownika

Dobre strony - analiza wyników ankiet wskazuje, że w większości przypadków studenci bardzo dobrze lub dobrze oceniają prowadzone zajęcia dydaktyczne oraz pozytywnie wypowiadają się na temat przygotowania, zaangażowania, oraz kompetencji Prowadzących.

Uwagi dotyczące niewłaściwego prowadzenia zajęć dotyczą tylko niektórych pracowników i towarzyszą innym, pozytywnym komentarzom. W odniesieniu do wyników oceny osób, u których zdarzyły się wyniki: zarówno pozytywne jak i negatywne (2 osoby) nadmienić należy, że oceny te nie dotyczyły wszystkich prowadzonych rodzajów zajęć. Inne zajęcia prowadzone przez te osoby były oceniane przeważająco pozytywnie lub całkowicie pozytywnie. Zdarzało się, że te same zajęcia były przez część studentów ocenione pozytywnie, a przez część negatywnie.

W stosunku do zajęć studenci zwracają przede wszystkim uwagę na to, czy zajęcia mają wymiar praktyczny, czy uczą jak nabytą wiedzę zastosować w praktyce (w uwagach pojawiają się komentarze, że takich zajęć powinno być więcej w programie studiów), czy zajęcia są „ciekawe”, czy uczą kreatywności i myślenia, czy treści przekazywane są w sposób przystępny dla studenta. Zwracają uwagę na miłą atmosferę podczas zajęć i szacunek dla studentów. Studenci oczekują na zajęciach dyskusji i wskazywania tego, co robią źle by w przyszłości nie popełniać już tych samych błędów. Ankietowani zwracają uwagę na powtarzające się treści programowe w ramach niektórych przedmiotów (dotyczy to głównie zajęć na II stopniu studiów). Problemu tego nie można jednak całkowicie wyeliminować – jest to bowiem efekt realizacji zajęć w ramach dwóch stopni studiów (I i II).

W niektórych obszarach oceny mają charakter **krytyczny**. Studenci w uwagach używają takich sformułowań jak: prowadzący był niesprawiedliwy w ocenie, brak umiejętności przekazywania wiedzy przez prowadzącego, za szybkie tempo prowadzenia

zajęć, nieodpowiednie metody prowadzenia zajęć – brak metod aktywizujących. Pojawiają się pojedyncze postulaty „wolniejszego” prowadzenia zajęć.

Często opinie studentów zawarte w dodatkowych uwagach pomimo, że dotyczą tych samych zajęć, różnią się diametralnie, np. „prowadzący bardzo dobrze tłumaczy”, „zajęcia były prowadzone chaotycznie co utrudniało zrozumienie omawianej tematyki”.

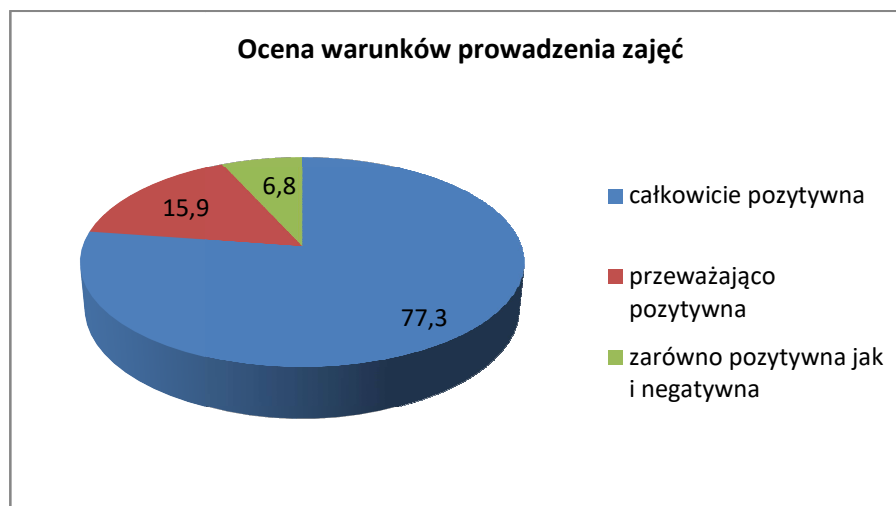
Trudno niejednokrotnie sformułować działania zwiększające jakość kształcenia na podstawie ankiety ze względu na trudności w interpretacji wyników ewaluacji. Jak np. interpretować wyniki ankiety, kiedy 3 osoby przystępujące do wypełnienia ankiety wyrażają w pierwszym pytaniu opinię, że nie chcą wypełniać ankiety, (gdyż „wszystko było w porządku”, „ponieważ nie mam nic do zarzucenia osobie prowadzącej i zajęciom”, „uważam, że moja opinia nie będzie przydatna) a potem te same 3 osoby jednak ankiety wypełniają i dość negatywnie oceniają wpływ zajęć na poziom ich wiedzy.

OCENA WARUNKÓW PROWADZENIA ZAJĘĆ

Organizacja zajęć w zakresie **warunków lokalowych i wyposażenia (wykres 5)** została oceniona całkowicie pozytywnie w 77,3%, przeważająco pozytywnie 15,9%, zarówno pozytywnie jak i negatywnie 6,8%, przeważająco negatywnie – 0, całkowicie negatywnie 0.

Wykres 5. Ocena warunków prowadzenia zajęć

Studenci zwracają uwagę na coraz lepsze wyposażenie sal (m.in. w rzutniki multimedialne i ekrany oraz wyposażenie sal komputerowych w nowy sprzęt), jednak **podkreślają wciąż istniejące braki** – np. brak odpowiednich tablic – szczególnie w przypadku zajęć z przedmiotów ścisłych, oraz brak lub słabej jakości markery do tablic. Wielokrotnie pojawił się w semestrze letnim problem z rzutnikiem w sali C-324.

Obszarem (sygnalizowanym przez Studentów), w którym należy podnieść jakość kształcenia jest wyposażenie sal w klimatyzatory lub naprawę istniejących oraz zakup komercyjnych programów komputerowych a nie korzystanie z wersji demo . Dostyc często Studenci zwracają uwagę na zbyt późno rozpoczynające się wykłady (np. o 17.30).

Pojawiło się wiele negatywnych opinii – zarówno od Studentów jak i Pracowników - w związku z wprowadzeniem od roku akad. 2018/19 programu Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Wyraźnie „odbiło się” to przy ankietach z przedmiotu „Przygotowanie pracy dyplomowej”. Część Studentów przygotowujących prace dyplomowe na seminariach odczuwała dyskomfort z powodu wątpliwości co do autentyczności autorstwa prac dyplomowych pojawiających się na skutek wysokich wskaźników PRP w raportach JSA.

Wysokie wskaźniki i wymaganie od Studentów poprawiania prac oraz konieczności wyjaśniania przez Studentów przyczyn wysokiego wskaźnika podobieństwa wywołało niezadowolenie Studentów. Konieczność pracy z programem JSA (wg Pracowników) zdecydowanie pogorszyła ich relacje ze Studentami oraz nie ułatwiła pracy w zakresie sprawdzania autentyczności autorstwa prac dyplomowych.

W przypadku nielicznych krytycznych uwag studentów dotyczących postawy prowadzącego i jakości prowadzenia zajęć zostały przeprowadzone przez bezpośredniego przełożonego rozmowy z pracownikami dotyczące rzetelnego wypełniania przez nich obowiązków służbowych.

Uwagi z ewaluacji zostaną przedstawione Pracownikom Instytutu Ekonomii i Zarządzania KUL na zebraniu ogólnym pracowników **we wrześniu 2019 r.**

Zalecenia:

- w zakresie treści programów kształcenia wskazana stała optymalizacja – rozwijanie programów w treści, które umożliwią rozwijanie nie tylko wiedzy ale również umiejętności praktyczne;
- w zakresie metod kształcenia – ustawiczne poszukiwanie nowych form (*action learning, learning by doing, design thinking*), które będą sprzyjały zaangażowaniu Studentów, zwiększą atrakcyjność zajęć;
- w zakresie technicznym – ciągła poprawa warunków prowadzenia zajęć – wyposażenie sal w sprzęt multimedialny, klimatyzatory oraz lepsze tablice oraz markery;
- nagłaśnianie i zachęcanie studentów do udziału w akcjach ankietowych oceny zajęć dydaktycznych celem jak najliczniejszego w niej uczestnictwa, co uwiarygodni uzyskane

wyniki. Należy stale podkreślać anonimowy charakter badania oraz wskazywać realne działania podejmowane w odpowiedzi na wyniki ankiet. Zarówno same wyniki, jak i plany ich wykorzystania do działań pro jakościowych, powinny być przekazywane do wiadomości społeczności akademickiej. Dzięki takim inicjatywom, każdy potencjalny respondent będzie miał świadomość tego, że jego opinia ma znaczenie i realnie wpływa na stałe podnoszenie jakości kształcenia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II.

Z poważaniem,